

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

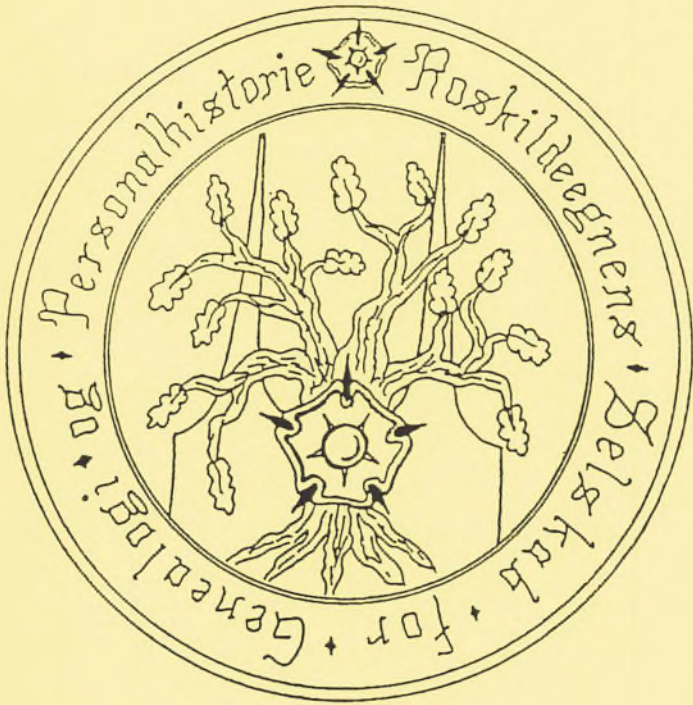
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

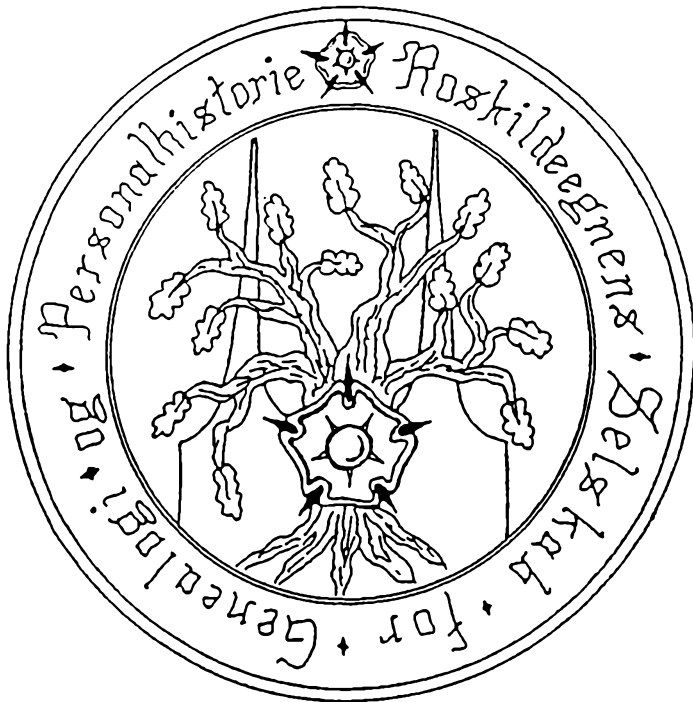
Årsskrift 1996

9. årgang

Roskildeegnens Selskab
for
Genealogi og Personhistorie

Årsskrift 1996

9. årgang

*Roskildeegnens Selskab
for
Genealogi og Personhistorie*

Årsskrift 1996

9. årgang

Udgivet af: Roskildeegnens Selskab
for
Genealogi og Personalhistorie

Redaktion: Henning Kiilerich
Karna Hansen

på: Forlaget HEROLD
Bjældevej 5
4000 Roskilde
Fon 4236 9090

Copyright © 1996: Forlaget HEROLD

1. udgave, 1. oplag

ISBN 87-89165-24-1

ISSN 0904-1427

Enhver form for gengivelse fra dette skrift
må kun ske med angivelse af kilden.

Indhold

<i>Provst Niels Hurtigkarl til Grønbæk</i>	5
Jens Peder Skou	
<i>En Ligprædiken</i>	9
Inger Wermuth Jensen	
<i>Hvor boede de - Roskilde 1787</i>	11
Jens V. Olsen	
<i>Bindebrev på hovedgården Nørre Wosborg</i>	17
Klaus Haubroe og Jytte Knudsen	
<i>Lad viserne fortælle</i>	20
Karna Hansen	
<i>Beretning for sæsonen 1995/96</i>	26
Kit Bisgård	

Bestyrelsen

for *Roskildeegnens Selskab for Genealogi og Personhistorie* i sæsonen 1995/96:

Formand:

Kit Bisgård, Åstoftevej 14, Svogerslev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 38 35 14.

Kasserer:

Stefan Andersen, Toftevangen 19, 4130 Viby Sjælland,
tlf. 46 19 41 73.

Sekretær:

Karna Hansen, Klokkervej 30, 4000 Roskilde,
tlf. 42 36 10 56.

Bestyrelsesmedlemmer:

Henning Kiilerich Frederiksen, Bjældevej 5,
4000 Roskilde,
tlf. 42 36 90 90.

Niels-Bjarne Kristensen, Dr. Sofiesvej 22,
4000 Roskilde,
tlf. 46 35 37 73.

Provst Niels Hurtigkarl til Grønbæk

En alsidig begavelse

af Jens Peder Skou

De fleste af os har lært i skolen, at det i gamle dage var præsterne, der stod for fremskridtet i landbruget. De havde været ude omkring, de læste og de drev præstegården, hvor de kom i kontakt med de praktiske gøremål. Konkrete eksempler på sådanne er ikke mangfoldige, og det er yderst sjældent, at de selv har sat deres indsats på tryk, eller at den er bevaret til vore dage.

Under forskningen af min slægt er jeg stødt på en ganske særlig én af dem. Han var bror til *Anne Christensdatter Hurtigkarl* (død 1747), som var gift med hospitalsforstander *Simon Braad* (1691-1750) i Horsens, og de er mine 4 x tipoldeforældre på min fars side. Det tidligste jeg historisk set traf på *Niels Hurtigkarl* var i det omfattende skifte efter *Simon Braad*, som først afsluttedes den 24. december 1755. Heri står der, "at han havde betydelig 2. prioritets pantegæld til sin svoger provst *Niels Hurtigkarl* i Grønbæk, til hvem han endog den 8. januar 1748 pantsatte 4 køer, 2 ungstude, 2 får og 2 små bæster". Det viser sig, at *Simon Braad* ved sin kones død var kommet i økonomiske vanskeligheder og blevet afskediget som hospitalsforstander. Det ser ud til, at *Anne* har været en stærk kvinde, og at det er hende, der har holdt sammen på både hjem og økonomi. Da hun døde, gik det hele i opløsning, men det er en lang historie, som ikke skal fortælles her. Dog skal der nævnes to ting. Da skiftet sluttede, havde enhver fået sit, og der var godt 921 rdl. til overs, som blev deponeret, hvis nogen senere skulle melde sig, men da havde *Simon Braad* været død i næsten seks år. Det er fra denne tid af, at den da ca. 15-årige *Cecilie Dorothea Braad* (1734-1804) kom til at opholde sig hos sin formynder i Grønbæk præstegård - vel nærmest som en datter i huset. Og videre undervejs i min søgen fandt jeg frem til, at *Cecilie* den 24. oktober 1760 i Grønbæk præstegård blev viet til "velærværdige Hr. *Ole Christian Sadolin* (1732-1787) præst for Højbjerg og Elsborg menigheder". De blev så mine 3 x tipoldeforældre.

Anne og *Niels* (1700-1766) var fra Nibe. Han blev student fra Ålborg skole i 1719 og cand. theol. den 12. februar 1722. Den 11. november 1729 fik *Niels Hurtigkarl* kongelig bevilling på et ham af *Chr. Fischer* til Vinderslev meddelt kaldsbrev som præst til Grønbæk og den 16. december samme år blev han ordineret til sognepræst for Grønbæk og Svostrup menigheder. Den 15. oktober 1739 blev han tillige provst over Lysgård herred.

I 1730 blev han gift med *Anne Margrethe Jespersen* (1696-1770), der var enke efter forgængerens kaldet, *Morten Seemann*. Hun var datter af

stiftsamtmænd og kancelliråd Dr. med. *Niels Jespersen* og hustru *Ane Poulsen* i Ålborg. Det skal lige nævnes, at der flere steder i litteraturen står, at hendes efternavn er forkert. *Aage Dahl* og *L. Vesten* (Rigsarkivets håndskr. saml.) kalder hende Nielsdatter, fordi hendes far hed Niels. Det er jo det, der er tradition for. *Ehrencron-Müllers* forfatterleksikon (1927) kalder hende Seemann efter hendens første mand og nævner, at hun er født Jespersdatter. Senere benævnes hun provstinde *Hurtigkarl* i kirkebogen, hvor hun ofte optræder som fadder. På Grønbæk kirkegård står der et smukt jernkors med deres navne og data. Her har efterslægten skrevet *Jespersen*. Sagen er den, at borgerstanden på den tid var begyndt at bruge faste efternavne, og det er selvfølgelig det, der gør sig gældende her.

Det fremgår af flere kilder, at *Niels Hurtigkarl* i Grønbæk har været en ganske usædvanlig person. *Aage Dahl* skriver i sin "Danmarks Præstehistorie" (Rigsark. håndskr. sml.): "Brav og berømt; dygtig i adskillige andre smukke Videnskaber som Mekanik, Chemi, Landhusholdning og Byggekunst. Byggede Præstegaard, som i henseende til Varighed og god Indretning var en af de første i Danmark". Det er åbenbart ikke helt ved siden af, for da universitetsbogtrykker *Andreas Hartvig Godiche* i 1757 begyndte at udsende "Danmarks og Norges Oeconomiske Magazin", viser det sig, at *Niels Hurtigkarl* allerede den 28. oktober 1755 havde indsendt sin første artikel dertil. Det var på initiativ af *Adam Gottlob Moltke* greve til Bregentved, herre til Dronninglund, ridder af elefanten med meget mere, at Magazinet blev udsendt, og det begynder da også med en omfattende redegørelse for ham som protektor.

Niels Hurtigkarl slog i artiklen til lyd for, at man byggede grundmurede huse af tegl, fordi de var bedre og mere holdbare end de gængse. Han forklarer derefter, hvordan man bygger sit eget teglværk. Selv havde han et, der kunne brænde 3000 sten ad gangen, og det kunne godt lade sig gøre at bruge tørv dertil, selv om træ var bedre. Beviset står endnu. I 1757 byggede han den bygning af smukke røde teglsten i Grønbæk, der stadig er præstegård. Han tegnede selv huset og dets indretning - ja selv stenene, gesimser, lisener (blindsøjle, der springer lidt frem fra en væg) og vinduessmige gav han anvisninger til, og det er et spørgsmål, om der noget sted i verden, er teglsten af den størrelse og form.

Her gik *Cecilie Dorothea Braad* altså, medens *Niels Hurtigkarl* byggede sin nye præstegård, og det var i den hun blev viet til Hr. *Ole Christian Sadolin* i 1760.

Da min kone og jeg i september 1995 holdt kroferie i Gammel Rye, var vi en tur i Grønbæk for at se, om *Niels Hurtigkarls* berømte præstegård stadig var der. Det blev en oplevelse, der er værd at notere her. Vi vidste ikke, hvor vi skulle lede efter den og gik derfor ind i kirken. Her sad der en dame og tegnede en skitse af døbefonden. Jeg spurgte hende, om hun var fra egnen, og om hun vidste, om den gamle præstegård, som *Niels Hurtigkarl* byggede endnu eksisterede. "Jo, det gjorde den sandelig da, og der er også et gravsted over ham og hans kone. Det kan endda belyses ved festlige lejligheder".

Deres gravsted er nærmest en plæne, hvorom der er plantet træer. Der står på en flisebelægning et stort velholdt jernkors over *Niels Hurtigkarl* og hans kone *Anne Margrethe Jespersen*, og der er opsat en skjult lampe, så det kan belyses, som man belyser Roskilde Domkirke. Et nutidigt bevis for deres betydning for egnen.

Vi fandt præstegården, som ganske rigtig er særpræget. Min kone ville ikke have, at jeg generede beboerne ved at gå op og fotografere den, men jeg holdt på, at den var tom, så der ikke var nogen at genere. Derfor blev hun nede på vejen, medens jeg fotograferede. Da jeg var på vej tilbage, kom der en mand gående, som vi faldt i snak med, idet han bemærkede, at bygningen i øjeblikket stod tom, fordi den hidtidige præst gik på pension i juni, og nu skulle huset lige sættes i stand, inden den nye flyttede ind. Det vil altså sige, at der til stadighed har boet præst i denne bygning, siden den blev bygget i 1757, og at den endnu er så god, at der kun skal en selvfølgelig istandsættelse til, før den nye præst flytter ind. Bygningen har stået i næsten 240 år, og med den stand den er i, vil den let kunne stå i lige så mange til.

Desværre brændte præstegården i 1968, så taget og alt indvendigt træværk måtte fornyes, men trods det, er det stadig *Niels Hurtigkarls* bygning forsynet med hans initialer.

Den 22. juni 1758 indsendte han endnu en bemærkelsesværdig artikel til Magazinet. Den var i tre dele: I. Model til en Plov som paa een Tid kand skjære tvende Furer, II. Machine, til at saae Sæden tillige med Ploven og III. Anvisning til at skjære Furerne. Artiklen beskriver på god måde en dobbeltfuret hjulplov, der samtidig kan harve og så kornet. Artiklen er ledsaget af en tegning udført på bogtrykkeriet af *I. Haase*, men han har desværre ikke haft megen sans for mekanik, for den vil udføre operationen i rækkefølgen såning, harvning (skjæring), pløjning, og det er nok ikke så godt.

Jeg har set sådan en maskine baseret på de tre funktioner i brug her i 1990-erne og troede, at den var et udslag af vor avancerede tid. Jeg havde aldrig drømt om, at ideen til den og beskrivelsen af den allerede var fremsat af en præst for næsten 240 år siden.

Efter denne artikel har *Godiche* indsat en anmærkning, der begynder sådan: "Velærværdige og Høylærde Hr. Provst Hurtigkarl, en *in Physicis & Mechanicis* vel verseret Mand, som af flere Prøver tilforn er bekiendt, bestyrker den Sandhed, at en geistlig Land-Mand, taber intet af sin Geistlighed, og fortiener dobbelt Høragtelse derved, at han ogsaa i timelige Ting, tiener Næsten med sin Videnskab og Forfaring ....".

Niels Hurtigkarl skrev også en artikel om "Tørvemosers egentlige Væsen", og hvordan man bør bruge og vedligeholde dem. Han var selvfølgelig ikke biolog, og kunne ikke vide, hvor vanskeligt det er at genopbygge en tørvemose, men tankerne bag artiklen viser, at han var klar over, at her var der værdier, som nødvendigvis skulle gå tabt. De tanker er altså heller ikke nye for vor tid!

Den 6. april 1765 fik *Niels Hurtigkarl* bevilliget beneficret (tilgodeset) panteret til præstegårdens tilliggende herligheder. Karnovs lovsamling viser,

at loven om panteret går tilbage til *Christian V's Danske Lov* (1683). I følge den må man bevare et sådant pant som sit eget gods, og panthaveren kan overdrage det til andre, hvilket i den her sammenhæng betyder, at det kan lejes ud. "Herligheden" var på den tid noget meget vigtigt, som fx herremanden - også på selvejerbøndernes gårde - kunne eje. Den bestod fx i retten til jagt på jorderne. I *Niels Hurtigkarls* tilfælde betyder det sikkert, at han ville råde over retten til jagten på præstegårdens jorder og således kunne leje den ud, hvilket han antagelig gjorde, men måske har det været nok så væsentligt, at han har kunnet hindre andre i at jage der og således beskytte sine afgrøder. Det kunne fæstebønderne ikke. De måtte finde sig i den store belastning, det var, at herremanden med sine folk og gæster frit kunne ride hen over markerne.

I 1736 ansøgte og fik *Niels Hurtigkarl* og hans kone kongelig godkendelse af et testamente, hvori argumentet var, at "der næsten intet kunne blive til hver enkelt, hvis det lidet de havde skulle deles". I 1763 søgte de om at få testamentet ændret, og kongen gav dem herved ret til at gøre med deres midler og formue, hvad de fandt rigtigst, da de ingen livsarvinger havde. Da *Niels Hurtigkarl* døde den 26. april 1766, blev det klart, at kongen også havde godkendt, at testamentet først måtte åbnes, når de begge var døde. Derfor var der ikke andet for skifteretten at foretage den 26. maj 1766 end at vitterliggøre dette. Blandt underskriverne var præsten i nabosognet Hinge *Albert Sadolin*, bror til *Ole Sadolin* i Højbjerg og *Andreas Fischer*, foged på Allinggård i Grønbæk sogn og ejer af Grauballegård, som netop var blevet gift med niecen *Dorthe Braad*, samt samfrønden, nevøen *Niels Hurtigkarl* til Refstrup, som provstindens lavværge og på egne vegne. Han var bror til *Cecilie* og *Dorthe* og theologisk kandidat som sin morbror. Han havde fornylig giftet sig med birkedommer *Lars Thistrups* enke *Sophie Amalie Bagge* og derved blevet ejer af Refstrup i Gadbjerg sogn. Samtidig havde han opgivet slægtsnavnet *Braad*.

Niels Hurtigkarl og hans kone har tidlig været klar over, at de ikke ville få efterkommere. Det er på den baggrund, det første testamente skal ses. De har nok aldrig været egentlig fattige, og alt tyder på, at deres økonomiske formåen har været betydelig, da de fik testamentet ændret.

Anne Margrethe Jespersen døde på Grauballegård den 29. marts 1770. Jeg har ikke undersøgt, hvordan arven da blev fordelt.

En Ligprædiken

af Inger Wermuth Jensen

En ligprædiken er vel nok ikke et af de mest almindelige dokumenter, man som slægtsforsker får fat i. Jeg er imidlertid ad kringlede veje kommet i besiddelse af en sådan prædiken.

Den er skrevet over en af mine tip⁴ oldemødre, der døde i 1725. Hun hed Marie Dorothea Falsted, og hendes mand Palæmon Laurberg var kaptajn i det Aalborgske Nationale Infanteri-Regiment, og de boede på Klitgård, en større gård, der lå lige ud til Limfjorden.

Præsten, der holdt prædikenen, er sandsynligvis hendes svoger Laurits Sørensen Laurberg, der var præst ved Sønderholm kirke, hvor Maria blev begravet. Dokumentet er imidlertid ikke underskrevet, så det vides altså ikke med sikkerhed, hvem forfatteren er.

Prædikenen indledes således:

"Det er Dødens had mod Dyden at de meest døde bliver snarigst dødfældede. Tjørnebusken, der stack vor Herre self beholder sine blade grønne, naar Viintræets Blade falmer og falder til Jorden, som bleege Liig.

Det er derimod Dydens Sejer over Døden, at ligesom Nardus Krucken i Evangelio, da Leeret eller Alabasteret blef brudt og gick i stykker, steeg det som var spirituel af Salven i det høje, og dend søde lugt udbredede sig over det heele huus, saa og her: Naar Leerkrucken og Legomet brydis og falder til Jorden, saa far Aanden i det høje op til Gud, som hende gaf og da gir Guds Salve først sin Lugt, og dend Edle Siæls dyde i minde udbreder sig med ære og ynde iblant alle gode. Et Exempel paa begge deele giver os i dag dend Velædle og Velbiurdige nu Salig hos Gud Maria Dorothea Falsted, eendeel i henseende til det falmene Liig, som nu er skiult i Graven og eendel i henseende til Hendis priisværdige Lif og dødefulde Lefnet, som nu skal stillis for øyne, fra Indgangen i Lifvet til Udgangen i Døden."

Herefter går præsten over til at beskrive hendes levned. Først hjemme hos forældrene på Aashøjgaard ved Herfølge, hvor de opdrog hende kærligt, men strengt og retfærdigt og til at blive et godt og gudfrygtigt barn. Desuden lærte hun også både at læse og at skrive.

Ikke ret gammel blev Maria sendt til nogle bekendte i København, hvor hun lærte at sy og kniple og "*andre Videnskaber uden hvilcke et Fruentimmer er som een usleben Diamant, der kun har half værd og grace.*" Senere kom hun til nogle andre af forældrenes venner, en amtmand Moth, hvor hun lærte husholdning samt at opføre sig høfligt og dannet.

Allerede da Maria var 17 år, stod hun 3. påskedag 1711 brud i St. Bendts kirke i Ringsted. Dagen efter brylluppet fulgte hun sin mand i krig i

Tyskland, og i slaget ved Wismar blev han hårdt såret. Men Maria blev hos ham, og kun ved Guds, hendes og feldkirurgens hjælp og pleje blev han reddet.

Denne deltagelse i krigen må have varet nogle år, for præsten skriver, at hun fulgte sin mand *"tit i hendes højeste Svangerskab."* Altså er sandsynligvis de ældste børn født under disse betingelser. De fik i alt syv børn, fem sønner og to døtre. Af disse børn døde tre drenge. Præsten kalder børnene ægteskabs planter - havde han dog bare brugt deres navne og fødselsår også, så ville alt have været meget nemmere for slægtsforskeren !

Endelig bosatte familien sig så på Klitgård, og her førtes en god husholdning; og foruden familiens egen børneflokk havde de også mange gode venners børn i huset til undervisning og opdragelse.

Imidlertid blev husfruen syg af lungetuberkulose. Under sygdommen modtog hun mange fornemme gæster. Foruden naboer og andre venner kom også generalinden fra Byholm ved Horsens med sine tre voksne døtre og gæstede den syge flere gange. - Det må have været et nært venskab, når man betænker hvor lang og besværlig vejen var, og så med datidens primitive køretøjer. De må have afsat adskillige dage til en sådan tur. Anderledes med grevskabet fra Store Restrup, som også besøgte fruen; de boede dog kun få kilometer derfra.

Fra første færd i sygdomsforløbet blev husets læge konsulteret, og ingen midler blev sparet. Selv om lægen efterhånden så, hvor det bar hen, ønskede fruen til det sidste hans hjælp.

Imidlertid var det ikke alene lægens hjælp, fruen behøvede, men i nok så høj grad Vor Herres, så hun gik ofte i sit lønkammer for at forlige sig med ham.

Sygdommen forværredes altså, og i marts 1725 hostede hun en dag så kraftigt, at hun fik en voldsom blodstyrning. Hun kom dog over den, og sygdommen fik en pause i sommermånederne, men i september - d. 19. - døde hun *"under sang og bøn"*, 31 år gammel.

Maria Dorothea Falsted blev begravet i Sønderholm kirke den 6. november 1725. Det meddeler kirkebogen i Nørholm, som var stedets sognekirke, og kirkebogen fra Sønderholm siger det samme.

Men hvorfor gik der så lang tid fra dødsfaldet til begravelsen? Det er et spørgsmål, som måske aldrig bliver besvaret.

Selve ligprædikenen er meget smukt skrevet og let læselig. Indholdsmæssigt er der mange fremmedord; men da prædikenen er holdt i et dannelseslag, hvor man havde kendskab til fremmede sprog, var det formentlig ikke noget problem. Desuden er de mange bibelcitater, som man ligeledes må formene, at tilhørerne kunne nikke genkendende til.

Som helhed kan siges, at det er en smuk prædiken, pastor Laurberg har holdt over sin svigerinde, og man får et godt indblik i den tids sprogbrug og ordvalg ved denne lejlighed.

Hvor boede de - Roskilde 1787

En "samkøring" af tre forskellige kilder

af Jens V. Olsen

Folketællingen 1787.

Når man tager en af de velkendte slægtshistoriske kilder i hånden, som f. eks. Folketællingen fra Roskilde 1787, ser man hele byens befolkning opremset familie for familie¹. Folketællingen har også gadenavn og foruden et løbende familienummer også et husnummer. Gadenavnene virker rimeligt velkendte, idet tællingen starter med Hestemarkedet, "Uden for Kiøbenhavns Port", Adelgaden, Torvet, Skomager Gaden, Støden og Ringstedgaden o.s.v. Folketællingen omfatter ialt 318 familier. Den ender ved Klosterhusene, der lå ved den nuværende Dr. Margrethesvej på Det adelige Jomfruklosters grund.

Der er ingen tvivl om at registreringen begynder ved Hestetorvet, som vi kalder det i dag. Adelgaden er selvfølgelig Algade. Torvet er sikkert en del af Stændertorvet, som vi kalder det i dag, selv om vi ved, bl. a. fra fotografier fra omkring 1900, at der lå huse, hvor vi idag har en stor åben plads. De øvrige gadenavne kender vi endnu i dag.

Med en kopi eller en udskrift af den gamle folketælling rejser der sig hurtigt et spørgsmål. Hvor boede familierne egentlig, og hvorledes var deres huse indrettet.

Folketællingens: daglejer Niels Mortensen i Hestemarkedet, hus nr. 165, familie nr. 5 siger egentlig ikke så meget.

Der findes dog en anden kilde, der er omtalt i mange beretninger om Roskilde for 200 år siden, nemlig Ehlers kort over Roskilde fra 1791.

Grundtaxten 1791.

Der er tale om to store kort², hvor hver enkelt husgrund er indtegnet og forsynet med et nummer med en antydning af de enkelte bygningers placering. Tegningerne er bilag til den egentlige grundtaxt³, en detaljeret gennemgang af hver enkelt jordstykke med angivelse af ejerens navn samt en opmåling af husene og skellinierne til henholdsvis gader og naboer. Endelig er grundenes areal angivet sammen med en beregning af grundværdien. Der er ialt 247 numre, idet en række ubebyggede vænger er registreret med egne numre.

Hensigten med grundtaksten var selvfølgelig at skabe en vurdering af grundværdien som udgangspunkt for en løbende beskatning.

For os er i første omgang kortet meget oplysende, for her kan vi umiddelbart genfinde gaderne og se et groft rids af de enkelte ejendomme.

Grundtaxten har selvfølgelig også gadenavne, og her finder vi i rækkefølge: Først den nordre side af "Uden Røde Port", Hestemarket og Adelgaden, Olsmeden - øster side, Munkebroe Gaden, Olsmeden - vester side, Kirkestrædet. Videre ad Adelgadens nordre side til Torvet o.s.v.

Det ville da være alle tiders, hvis vi umiddelbart kunne henføre folketællingens familier til de enkelte huse.

Det er desværre ikke helt så let. Folketællingen har husnumre; men de er helt forskellige fra grundtakstens numre. Selvfølgelig er der en hel del, der umiddelbart kan sammenføres fordi folketællingen også forløber systematisk gennem byen, selv om den følger en anden rute. En lang række navne kan umiddelbart sammenlignes i de to kilder. Således finder vi den tidligere nævnte daglejer i grundtaksten i Graabrødre Stræde, nr. 184, hvor han har et hus med have på sydsiden af gaden op ad Gråbrødre Kirkegård.

De større ejendomme i Algade identificeres også let, f.eks. folketællingens familie nr. 47 i hus nr. 141 og 142: Carl Christian Rosted, privilegeret Værtshusholder. Grundtaksten har som nr. 14: Madme Roested i "En Herberger Gaard med Have, Prindsen kaldet". Det er det nuværende Hotel Prindsen. Her ser vi, at navnet er mindst 200 år gammelt. Vi ser her det problem, at der er fire år mellem de to kilder; Carl Rosted er død (i 1787), og nu (1791) sidder enken tilbage.

Vi finder mange tilfælde, hvor ejendommen har skiftet ejer i de mellemliggende år, og meget mere besværligt bliver det for den store del af Roskildes befolkning, der ikke selv ejede deres huse, men som boede til leje. I enkelte tilfælde nævner grundtaksten både ejer og lejer ved enkelte af disse huse. Men en komplet sammenføring er ikke mulig på dette grundlag.

Heldigvis findes yderligere en vigtig kilde, der gør det muligt at løse den stillede opgave. Det drejer sig om Roskilde bys brandtaksationer.

Brandtaksationen 1791.

Som grundlag for en tvungen brandforsikring foretoges periodisk en detaljeret gennemgang og vurdering (taksering) af samtlige huse i byen⁴. Brandtaksationen skete hvert tiende år, således i årene 1761, 1771, 1781 og 1791. Taksationen fra 1761 har sin egen nummerering; men fra 1771 har man fastlagt husnumrene, d.v.s. samme hus har samme nummer i de forskellige taksationer, og nu opdager vi en meget vigtig detalje.

Det er brandtaksationernes husnumre, der er indført i folketællingen⁵.

Brandtaksationen⁶ er meget detaillerede. Hvert enkelt hus gennemgås minutiøst med angivelse af byggemåde og indretning, så en ejendom let fylder både fem og ti sider i taksationsprotokollen.

En vigtig detalje er, at brandtaksationen har angivet såvel gadenavn som ejerens navn og erhverv. Taksationen starter med nummer 1 på Torvet og fortsætter ud ad Skomagergaden og Ringstedgade, og først meget senere kommer vi gennem Algade ud til Hestemarkedet. Der er ialt 232 husnumre.

Da taksationen fra 1791 er samtidig med Ehlers grundtakst og begge har ejernes navne angivet, er sammenføringen mellem disse to kilder meget lettere. Helt uden problemer er det dog ikke, men her hjælper folketællingen så. I dag vil jeg sige, at vi har en sikker sammenhæng i de tre kilder og har en krydsreferenceliste, der tillader os at gå fra den ene kilde til den anden, så nu er det bare at vælge en tilfældig familie i folketællingen, så fortæller grundtaksten med sit kort præcis, hvor de boede, og brandtaksationen fører os indenfor i husene, så vi næsten kan se det hele for os.

Et eksempel.

Vi tager folketællingen og ser på den familie, der følger umiddelbart efter værtshusholder Rosted i Prindsen. Det drejer sig om familie nr. 48: Købmand Boas Larsen med hans hustru og et stort hushold. De har ingen børn, men en af hans søstre og en af hendes søstre samt fire fjernere slægtninge boende, nemlig en søstersøns datter, en søsterdatters datter, en broders stedsøn og en brodersøn. De to sidste arbejder som krambodsvende. Dertil kommer ikke mindre end 9 tjenestefolk, hvoraf den første er møllersvend.

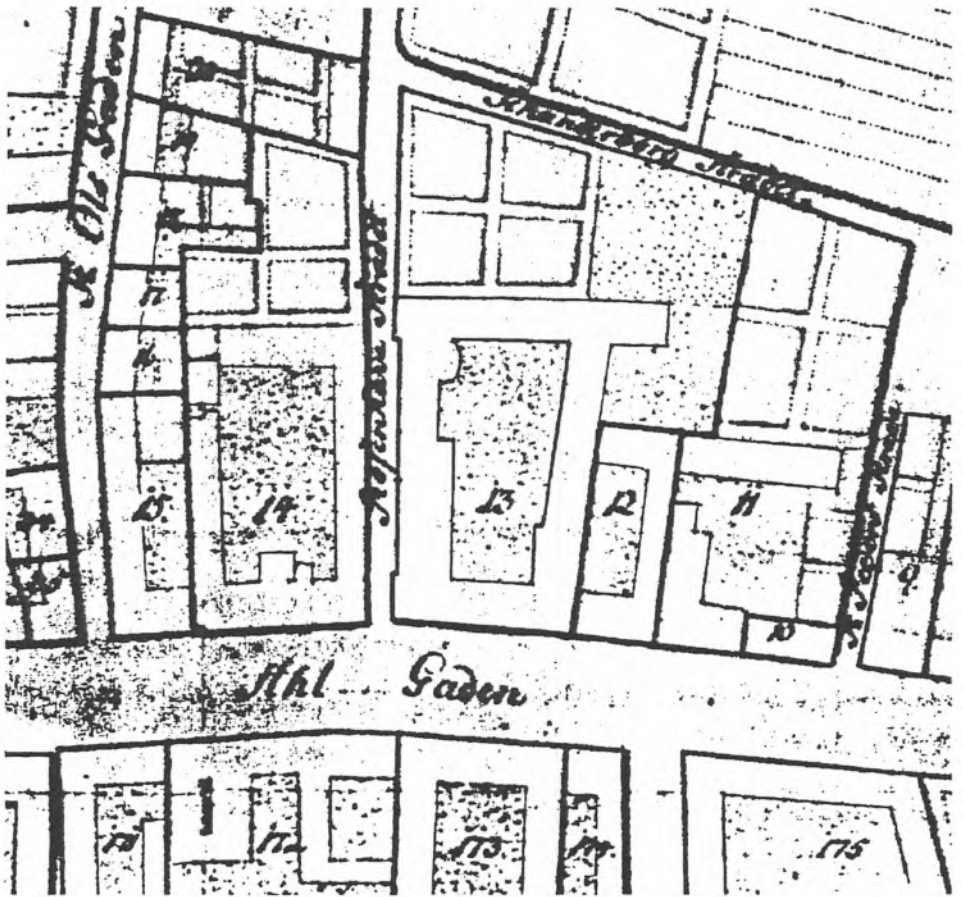
Vi kan ikke finde Boas Larsen i grundtaksten, fordi han og hans hustru allerede døde i 1789⁷; men husnummeret 143 i folketællingen viser i brandtaksationen, at købmansgården er overtaget af købmand Jacob Kornerup⁸, som derefter findes i nr. 13 i grundtaksten.

På kortet ser vi et stort bygningskompleks som nabo til Prindsen, men på den anden side af Rosenhavestrædet. Der er tale om et stort firelænget kompleks med en stor have mod det nu forsvundne Skanderborg Stræde. Målene på grunden kan vi se i grundtaksten, men mange flere data kommer frem, når vi studerer brandtaksationen.

Her finder vi, at: Forhuset til gaden består af 23 fag, to etager højt hus i ege bindingsværk med murede vægge og stentag med en kvist på fire fag øverst. Den underste etage er indrettet til 3 stuer, et kammer, en forstue med indgang fra gaden, forsynet med en sirligt beklædt dør med et gittervindue over. Derefter følger et "kramboe" kammer og en port til indkørsel fra gaden med porte for og et pakhus samt en indkørsel til hestemøllen, hvori vi finder et aflukket betjent kontor og staldtrum til 3 heste med behørlige porte og døre for.

Overalt er der bræddegulve. De 2 værelser er betrukne (d.v.s. tapetserede) og påmalede. I kramboden og storkammeret findes faste diske og reoler.

Udsnit af Ehlers kort fra 1790

I den ene stue er en aflukket forstue med udgang til gården samt under hovedtrappen en indelukket skænekælder, hvori der er en fast seng. Overalt er der hollandske døre med behørig "gerichter" og beslag. For kramboden er en dobbelt dør med en "ziirlig skur" over samt indvendig med 2 glas døre for og en indelukket trappe med opgang til træskokammeret på øverste etage.

I forstuen er der en italiensk trappe med opgang til anden etage, som er indrettet til 5 værelser, med en lang gang og et indelukket loftsrum, hvorover er loft med opgang fra gangen. Overalt i værelserne er der bræddegulv og fornødne døre med hollandske beslag.

Under bygningen findes en grundmuret kælder, hvælvet og brandfri på 7 fag, hvortil der er nedgang fra gaden med lemme for. Så er der endnu en grundmuret kælder på 3 fag, hvortil der er nedgang fra gården med lemme for.

I hele bygningen er der 17 fag dobbelte vinduer med engelske rammer og glas og 20 fag dobbelt i bly samt 2 fag med lemme i og 6 fag andre vinduer, som tillige med betræk, paneler og krambod samt døre og lofter er malet med

oliefarve, såvel ind- som udvendigt. I denne bygning er 2 skorstene, hvorunder står 2 to etagers vindovne. Over den ene er en pyramide og ellers behørig rør. En to etagers- og en enkelt vindovn med behørig tromle og rør. Denne bygning er vurderet for 2900 Rdl.

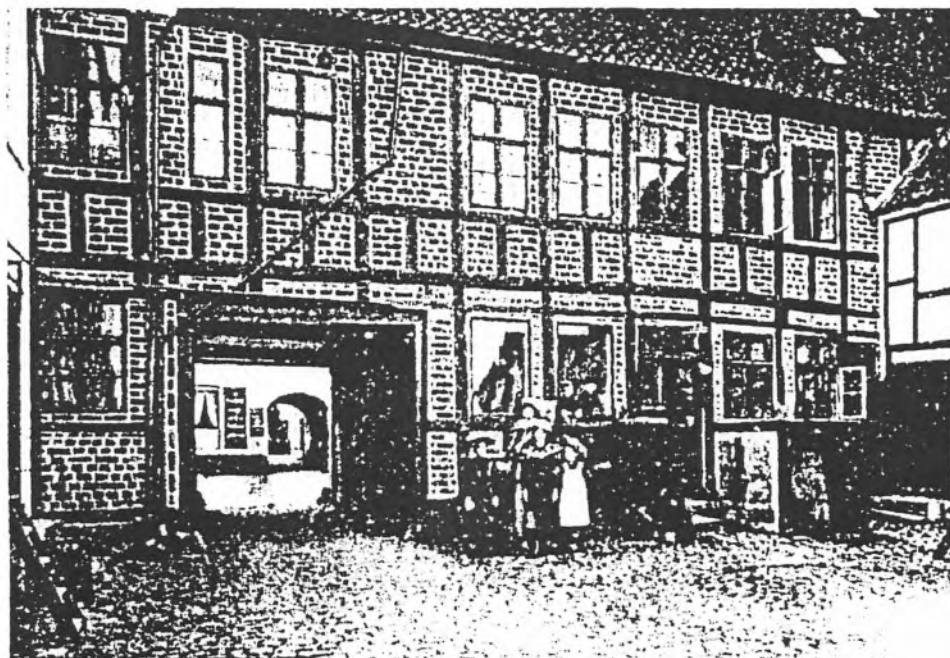
Med samme detailleringsgrad fortsættes gennem alle de andre bygninger, hvor vi bl.a. finder såvel hestestalde som 3 kostalde. I sidelængen langs Rosenhavestrædet findes bryggerhuset med alle nødvendige redskaber, både til ølbrygning og til brændevinsbrænding. Her finder vi også den grundmurede brønd med jempumpe.

Familiemedlemmerne har uden tvivl boet i forhuset, medens tjenestefolkene havde fem senge i et folkekammer i et af baghusene.

Alt ialt er datidens købmandsgård en meget stor virksomhed. Det er ikke så underligt, at der skulle så mange folk til, og møllersvenden har selvfølgelig ansvaret for hestemøllen, der iøvrigt har dobbelt kværn med rhinske sten.

Afslutning

Boas Larsens hovedbygning er ikke helt forsvundet, selv om meget er ændret, især facaden mod Algade.

Forhuset i Algade 15 set fra gården (ca. 1899)

Prøv at gå gennem den smalle indgang i Algade 15 til den såkaldte Bryggergård og se tilbage, og dér ser vi den dag i dag et to etagers bindingsværkshus omtrent

som på billedet her. En del af den store indkørsel er idag inddraget til forretningslokaler.

Hvis man vil "besøge" bygningen et stykke ind i 1800-tallet, kan man læse i Roskilde Jul 1928, hvor Jacob Kornerups barnebarn *Sophie Lindhardt (1834-1921)* fortæller: Fra den gamle Købmandsgaard.

Noter

1. Folketællingen findes som kopi i Lokalhistorisk Arkiv på Roskilde Bibliotek. Her findes også en transkription af listen. En nyere transkription udarbejdet af Henning Kiilerich har været en god hjælp ved nærværende arbejde. Ligeledes har jeg haft god hjælp af Kaj Ørhøjs uddrag af hans Roskilde-base med alle folketællingens personer samt tilføjede gadenavne og husnumre.
2. De to kort findes i kopi i Lokalhistorisk Arkiv. I hjørnet findes en vignette, hvor der står: "Grundtegninger over Roskilde Bye, som indeholder Den egentlige Bye tilligemed de derved beliggende små vænger - der alt - Til en nye Grundtaxts Forfattelse er opmaalt udi Aarene 1790 og 1791 af C. Ehlers, Landinspecteur udi Siælland".
Arkivet har venligst forsynet mig med xeroxkopi af kortene.
3. Grundtaksten er købstædernes matrikel. I 1682 indførtes almindelige grundskatter, hvorefter der blev udarbejdet grundtakster for alle købstæderne. På grund af byernes udvikling, blev de ældre grundtakster forældede og flere nye blev udarbejdet, således også Grundtaxten for Roskilde Bye, opmålt af C. Ehlers i årene 1790-91.
Teksten til grundtaksten findes i kopi i Lokalhistorisk Arkiv (s33.84 Ehlers Grundtaxt 1791). Arkivet har venligst givet mig en arbejdskopi. På grundlag heraf har jeg udarbejdet en ekstrakt med alle navnene.
4. Brandforsikringer blev påbudt i alle købstæder ved en anordning af 13/1-1761, og samtlige bygninger i købstæderne blev takseret.
Mange købstæder har bevaret taksationsprotokollerne helt fra 1761 - en del savner dog de ældste og har kun bevaret protokollerne fra omkr. 1801.
5. Det er meget almindeligt at bruge brandforsikringsnumrene som husnumre i købstæderne sidst i 1700-tallet og langt op i 1800-årene.
6. Brandtaksationerne, der findes i Roskilde Rådstues arkiv i Landsarkivet på Jagtvej, findes i filmkopier i Lokalhistorisk Arkiv, hvor jeg har gennemgået dem, og bl.a. lavet en ekstrakt af taksationen fra 1791 med samtlige navne.
7. Det fremgår bl.a. af den store gravsten, der ligger udenfor Domkirken til venstre for hovedindgangen.
8. Af en bevaret kvittering fra oktober 1790 fremgår, at Jacob Kornerup på auktionen den 20 juli samme år fik hammerslag på hele ejendomskomplekset med hestemølle og tilliggende jorder for 9000 Rdl. (Roskilde Lokalarkiv: 99.4 Lindhardt, mappe 2)

Bindebrev på hovedgården Nørre Wosborg

af Klaus Haubroe, Virum og Jytte Knudsen, Holstebro (omviser på Nørre Wosborg).

Et bindebrev er ifølge Nudansk Ordbog:

''et brev (i almindelighed kunstig udskåret eller malet og indeholdende gåder (især på vers) eller en i kunstige knuder slynget tråd) som gives en på hans navnedag eller på tamperdage og forpligter ham til, hvis han ikke kan gætte gåderne eller løse knuderne, at fri sig med en gave eller et gilde (traktement) (Kalk, V.277). Til den moderne poesi regner jeg et bindebrev, som den håbefulde dreng (på gården) overrakte degnens kone på hendes navnedag (P.Møller II.13). Navneklud hang i skilderi-ramme og tæt ved hang et bindebrev på riim (H.C.Andersen VII.2-56).

Nørre Wosborg er en gammel herregård, hvis hovedbygning er en firfløjet borg omgivet af volde og grave. Den ligger i Ulfborg sogn, Ringkøbing amt. Det første Wosborg lå ved Storåens udløb i Nissum Fjord og var opført af Niels Bugge i begyndelsen af 1200-tallet. Omkring 1510 og igen to år efter ødelagde en stormflod den stort anlagte borg, og beboerne måtte flytte længere ind i landet, hvor det nuværende Wosborg opførtes. Omkring de allerførste bygninger anlagde man en stor vold til forsvar, for tiden omkring reformationen var urolig, og mange herregårde i den del af landet blev stormet og brændt. Volden findes endnu på de tre sider.

Nørre Wosborg tilhører nu Henrik Haubroe, hvis hustru, Kirsten (født Krarup)'s familie har ejet gården siden 1788, da sønnen af en fæstebonde under Wosborg Peter Tang, der var blevet en velhavende købmand i Ringkøbing, købte gården. Den var da så forfalden, at den nærmest 'lå på jorden'. Han byggede den op, og avlsgården, som den findes i dag, er hans værk.

Bindebrevet, der er fra 1727, hænger i den såkaldte lille spisestue, og ingen ved, hvornår det er kommet til gården. For de nuværende ejere (fra 1946) har det 'altid' været der.

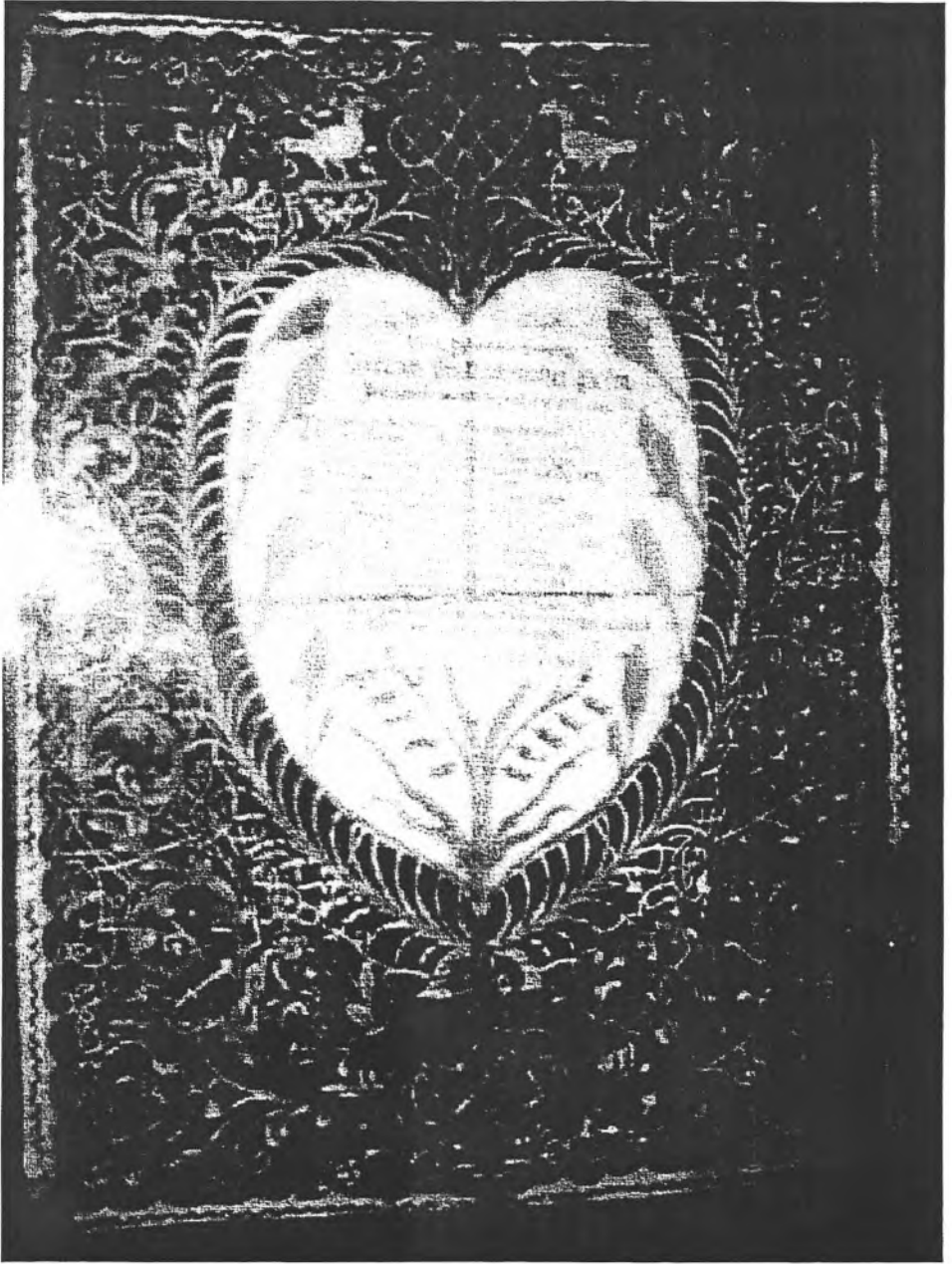
Teksten er således:

*Ædle og Dyd=prydede Demoiselle
Giertrud Mikkelsdatter Holm*

*Paa Hendis Navne=Dag den 17. Martii 1727.
I Martii Tider var jeg ræt med Lyst spadseret
Blandt Havens Urte=Bied, og der mig ræt lysteret
Jeg var saa lykkelig, jeg fandt et Blomster født
Som prentet, Pyntet var med Farver Skøn og rødt,
jeg kikked nøye til og vilde røt udgrunde;
Hvad Blomsteret det heed, og udi samme Stunde
Der kom en Regn=Skye stoer, jeg vilde løbet hiem
Men Blomstret taled, og sagde kom kun frem
Du kand jo læse Skrift, see Gudruns Navn her regnet
Som iblandt Dyderne er altiid rød optegnet,
Om de een Jomfru kand af Navnet hitte nu
Da hendes Navne=Dag kom meget vel ihu,
Jeg maa da med Respect med grønne Baand om binde
Sit søde røde Navn, ald Lykke skal Hun finde
Min Jomfru GJERTRUD bliv for dette Sned ey vreed
af Hiertet ønsker jeg alt stor Lyksalighed.
Af
Morten Pedersen Alborg*

Trods Jytte Knudsens søgen i navne på denne egn, er det ikke lykkedes at finde hverken Giertrud eller Morten Pedersen. I 1727 ejedes gården af familien de Leth, hvis sidste overhoved var landsdommer i Viborg, men som ved et fald med hesten en sen aften på vej hjem fra landstinget mistede livet. De førte stort hus med mange gæster - hvad deres økonomi også vidnede om, da ejeren var død. Måske har det været unge gæster i en sommertid, der har skrevet hinanden til på denne måde. Måske har det ligget i skuffer eller i en kiste i nogle generationer, indtil måske fru Tang Valeur, der ejede gården 1880-1923, har fundet det, ladet det indramme - rammen virker ikke gammel - og ment det passende til den gamle gård, hvor det er skrevet.

Giertrud Mikkelssdatter Holms bindbrev

Lad viserne fortælle

af Karna Hansen

I et dødsbo lå en slidt mappe, hvori Peder Jørgensen fra Veddelev ved Roskilde omhyggeligt havde indsyet mange viser skrevet af og til soldater under krigen 1848-1850. Hver eneste vise fortæller lidt om krigen forløb og vedkommende soldats oplevelser. Som det fremgår af nedenstående vise var der også en fra Roskilde-egnen, nemlig Hans Pedersen fra Glim.

En munter Vise for danske Soldater.

Forfattet af Hans Pedersen

ved 5te Jægercomp.

Melodie: "Jeg elsker Dig saa inderlig"

Hurra I Kammerater

Som var til Session,

Og bleven er Soldater,

Og bruger skarp Patron;

Med muntert Mod vi Fjenden møde skal i Kamp,

Ja Tydskerne de skal s'ku have Tamp.

Lad Kujonerne kun blive frie

Og lille Askepot,

Thi de med deres Flæberi

Kun gør os Andre Spot.

Og Tydskerne, naar de dem saadan fik at see,

Saa vilde de vist af os Danske lee.

Men jeg dog bede vil et Ord,

For dem som gifte er,

Og som der haver Flokken stor,

Af mange Børn kjær,

Maae blive fri og ikke komme med i Krig,

Thi om de faldt da blev der Sorg og Skrig.

Saa vil jeg ogsaa bede,

For mange andre Fleer,

Som hjemme gaaer og fedes

Og Maven faaer spoleert,

Notabene dem som gode, friske Lemmer har,

Soldat maae blive og møde maae parat.

*Thi der er mange hjemme,
Som raske Karle er,
Som før er bleven glemte,
Ja det veed vidst Enhver,
Som hverken haver stillet eller kjøbt sig fri,
Vel gav de Penge, men det gik med Sviig.*

*Saa er der ogsaa Flere,
Som bleven er kaseert,
Alt for en ringe Feiler,
Som dem slet ei geneert.
Naar blot de Penge havde til at smøre med,
Saa sagde De: Du kan gaae hjem Dit Fæe.*

*Nu vil jeg her opregne
Endeel af Feilerne,
Og det har jeg optegnet,
Ja blot for min Plaiseer,
I troer maaskee, det er mit rammeste Alvor,
O nei, Plaiseer, thi ellers fik I Sorg.*

*Den Ene han tunghøret er,
Den Anden Natteblind,
Den Tredie har een Finger,
Saa stiv alt som en Pind,
Den Fjerde Stam, den Femte han platfodet er,
Den Sjette han lidt skæv i Ryggen er.*

*Men naar de hjemme ere,
De feile ingen Ting,
Saa er de store Herrer
Og gjør saa store Spring.
Os Fattige de kalder for en Laskesyel,
Kuns naar vi bliver vred, saa faaer de Prygl.*

*Derfor de kunde gjerne
I Krigen følge med,
Og stilles blandt hverandre
I forreste Geled.
Naar to og to udgjorde kun een enkelt Mand,
S'ku Fjenden løb, naar han saae dem foran.*

*Den Platfodet han kan ride
Paa den Skrudtryggede,
Den Natblinde kan veiledes
Af den Tunghørede,
Og den, som har den stive Finger, han kan og
Jo pege Fingre af Fjenden det er nok.*

*Den Stamme han kan tale
Vor gode danske Sag,
Thi han kan tale rigtig Tydsk
Med Tydskerne i Mag,
Ta en a ta ta han stammer frem med Tunge let,
Derfor jeg troer at Stam og Tydsk er et.*

*Mit Navn jeg vil optegne,
Som Visen skrevet har,
Jeg Jæger nu er bleven,
Til Krigen er jeg klar.
Hurra for Konge, Danmemark og Officeer,
Hurra tillige for de danske Møer.*

*Hans Pedersen jeg heder
Og ingensteds jeg boer,
At jeg var halvt studeret,
Det sa'e min Bedstemo'er,
Og jeg er født i Gliem, husk paa og ei i Øhm,
Bomhuus jeg kaldes og gaaer med i Krig.*

*Priis: 2 Skilling.
Kjøbenhavn, 1849.
Forlagt af, samt trykt hos Behrend's Enke.*

En anden vise er skrevet om Peer Søvrems rejse med jernbanen fra København til Roskilde. Desværre mangle der en halv side af denne vise, men her følger det, der er bevaret:

Peer Søvrems moersomme reise paa jernbanen

Kan synges efter melodierne:

*"Hver fege for sin egen dør"
eller "Min fader var en bondemand"
eller "Gud! hvad jeg lider! - nei den skam"
eller "Vi sømænd gjør ei mange ord"
eller "Der levede en herlig mand"*

Kjøbenhavn 1847.

Udgivet og forlagt af, samt trykt hos Behrends enke.

*Nu skal jeg dog fortælle her,
hvad der mig alt mon' hænde,
om jernbanen jeg især
har møiet at bekjende.
I veed, hvad der i staden skeer,
man seer strax af avisen,
dampvognen gaaer til Roeskild' der;
jeg gad seet dette væsen.*

*See, derfor jeg i hu og hast,
fik spændt for mine sorte;
det søndag var, og ei til last
man laae det jeg var borte.
Mit kirketøi med knapperne,
min sølvbeslagne pibe,
min nye hat og støvlerne,
(som dygtig monne knibe.)*

*Til Stine tog jeg førstens ind,
en dram jeg mig begjærte;
"Nei, see mig Peer, det slemme skind"
hun venlig mig fixeerte:
"Hvor gjælder reisen hen idag?"
"Først til den hvide hane
og saa til Roeskilde i mag!"
"Naa, folk vil paa dig glane!"*

*Og svip! de sorte steiled' frem;
jeg holdt i hvide hane!
En soperjans blev baaren frem
og øl i store kanne.
Saa gik af Vesterport jeg ud!
da hør' jeg een at hvine,
naa, sorte plave, naadens gud!
der er den død og pine!*

Lokomotivet Odin - 1847

*"Hør", sagde jeg nu til en mand,
som pudsede en lygte,
"Hvor gaaer vel jernbanen an,"
mens sin cigar han smøgte.
"Hør," sa'e jeg ogsaa strax igjen:
"Hvor bæstet voldsomt hviner,
hvad er det for et dyr min ven,"
han svarte ei, men griner.*

Her mangler lidt over tre vers

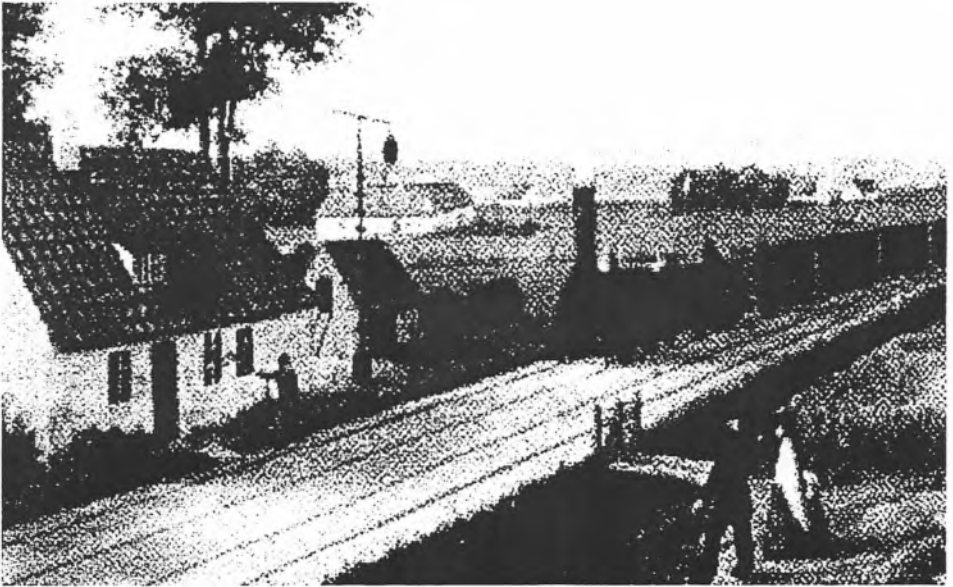
*Kors, hvor der blev paa engang fuld,
af magre folk og trinde!
Jeg listed mig den samme vei,
til hullet, saae til døren,
jeg prutted' - men han sagde "nei!"
- du maa prober' det Søvren! -*

*"Jeg age vil tilbage da,
"faaer jeg kun strax balletten!"
""Retour! min gode mand!" han sa'e
som stod der med kaskjetten.
Jeg udenfor saae læsset svært,
som skulde timen rende;
det rumled' ....*

Her mangler igen tre vers

..
jeg spurgte controlleuren,
"Retour der gaar et tog min ven"
"Holla!" jeg tænkte, Søven
du faaer vel ingenting her seet,
som kunde dig behage;
i fart jeg kom til Roeskild' ned,
i fart jeg kom - tilbage.

Til "hvide hane" gik jeg, hvor
min vogn holdt ganske rolig;
jeg drak en soperjan, heel stor,
og kørte til min bolig:
og undervejs jeg tænkte saa;
du Stine dog skal mælde
...reise saae,

Toget på vej til Roskilde 1847

Beretning for sæsonen 1995/96

Ved Kit Bisgård

Ved sidste generalforsamling skiftede vi formand, idet Jens V. Olsen ønskede at fratræde. Det er trist, da han har været vores forening en usædvanlig god formand. Ikke alene har foreningen kørt på skinner under hans ledelse, men det er hændt, at han med sin næsten legendariske viden har reddet en aften ved i sidste øjeblik at springe ind og fortælle om netop det, som den indbudte foredragsholder skulle have talt om! Og det på fortrinlig vis. Heldigvis kan vi stadig regne med hans hjælp. Tak for din indsats.

Det er så mig, der er blevet formand, og jeg må sige, at det er et let job med det store arbejde, bestyrelsen udfører. Ny i bestyrelsen er Niels-Bjarne Kristensen.

I forrige sæson fik vi flere foredragsholdere gennem Folkeuniversitet i Odense. Vi har desværre ikke kunnet fortsætte denne praksis i år, da Roskilde Universitet forlanger, at det skal gå gennem det, og det betyder, at vi må betale 300 kr. mere pr. foredrag, der går gennem Folkeuniversitetet. Vi har derfor ikke råd til helt så mange foredragsholdere udefra, hvis det skal være under Folkeuniversitetet.

I den forløbne sæson har vi udefra haft følgende foredragsholdere:

Tommy Christensen, hvis titel på foredraget var boligens ydre rammer. Han talte nu mest om, hvordan vi benytter arkiverne for at finde frem til anernes fæstegårde. Det var meget nyttigt.

Klaus Haubroe talte om separation og skilsmisse og gav os en meget interessant historisk redegørelse derfor.

Georg Simon talte om Danmarks indvandrere gennem tiderne og også her fik vi en god historisk redegørelse (og gode anvisninger på, hvordan vi fandt frem til dem).

Vores egne aftener er, så vidt jeg kan skønne, altid vellykkede. Vi får løst en del problemer ved hinandens hjælp, og snakken går livligt om vores forskning. Ved vores julemøde legede vi forskellige lege med små præmier.

Ved mødet i marts fortalte jeg om arbejdet med og tilrettelæggelsen af en slægtsbog, jeg har lavet om mit ene hold oldeforældre.

Det er næsten blevet en tradition, at vi en gang om året har *Erik Kann* på besøg, og i april talte han vel oplagt om sygdom og sundhed og gav os mange råd om, hvordan vi finder frem til arkivalierne derom.

Studiegruppen med gotisk skriftlæsning fortsatte i år. Som sidste år mødte deltagerne en time før de ordinære møder.

En anden studiegruppe på 8 medlemmer har en gang om måneden haft møde om deres arbejde med folketællingen i Roskilde i 1787 og flere andre arkivalier, der berører personerne i folketællingen. Studierne skal munde ud i en bog om disse roskildensere. Den skal udgives i anledning af Roskildes 1000-års jubilæum.

Vores sekretær, Karna Hansen har gjort et stort og fortjenstfuldt arbejde med at indsamle og bearbejde materiale til vores egen Hvem Forsker Hvad. Heldigvis har mange medlemmer indsendt bidrag, og der er kommet en smuk publikation ud af det. En stor tak skal lyde til Karna.

Vi er jo med i Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger, og vores program bliver offentliggjort i SSFs blad Slægten. SSFs årsmøde blev holdt d. 29. april 1995, og vores kasserer deltog. Som sædvanlig deltog nogle af medlemmerne i SSFs weekendkursus på Snoghøj Folkehøjskole d. 13.-15. oktober 1995.

Vores selskab har nu 58 medlemmer, heraf 6 par.

Herold

ISBN 87-89165-24-1
ISSN 0904-1427